

VÍDEO Cristóbal Colón (La Fageda) denuncia el discurs «demagògic» de les administracions sobre la inclusió

El fundador de la cooperativa, que atén 281 persones discapacitades i en risc d'exclusió social ?que en els darrers sis anys ha invertit 20,7 MEUR?, adverteix que la manca d'aportacions als centres especials de treball els posa en perill

Vídeo: <https://www.youtube.com/watch?v=MYGzUJ23jbY>

Cristóbal Colón, el fundador de la cooperativa La Fageda (<http://www.fageda.com>) -el primer centre especial de treball (CET) que es va iniciar a les comarques gironines, a la Garrotxa, l'any 1984-, ha denunciat avui, des de la "granja de iogurts que millor cultiva la salut mental" (en paraules de la periodista Sophie Davies (<http://news.trust.org/item/20180726000100-ibivv/>)), el que considera un "discurs demagògic" de les administracions sobre la inclusió social de les persones discapacitades intel·lectualment, amb trastorns mentals severos o en risc d'exclusió social.

Segons aquest psiquiatre i empresari català d'origen aragonès (Zuera, 1949), la falta de voluntat política està "posant en risc" l'existència dels CET. Els comptes canten: el projecte va néixer amb la base del treball com a element rehabilitador i amb 24 treballadors. En aquell moment, la cooperativa La Fageda es va convertir en la primera empresa gironina reconeguda com a Centre Especial de Treball i va rebre 48 milions de pessetes de l'Estat (és a dir, 2 milions de pessetes per cada lloc de treball creat).

Aquesta aportació es va mantenir fins a l'any 2010 (12.000 euros per treballador tot i els anys passats), però amb la crisi aquest ajut va desaparèixer i encara no s'ha restablert. I tot plegat ha comportat ja el tancament o la destrucció de força llocs de treball d'alguns CET, especialment els qui treballen per altri, com ha ocorregut recentment a Manresa (<https://www.naciodigital.cat/manresa/noticia/89044/ampans/alerta/centre/especial/treball/te/atura/des/dues/linies/afecten/25/persones>).

El fundador de La Fageda, Cristóbal Colón. Foto: Xavier Borràs.

Tanmateix, a la Fageda la situació no es tan arriscada perquè el seu model es basa en l'elaboració de productes propis i amb valor afegit. Però, la falta d'ajuts públics "posa les coses més difícils" a l'hora de crear nous llocs de treball i planteja un futur incert, segons Colón. De fet, si es tingués en compte la inflació des de 1984, l'aportació de 12.000 euros d'ajuts per lloc de treball hauria de ser ara de 35.000 euros. Per això el fundador de La Fageda reclama de forma urgent que les administracions passin de les "bones paraules" en termes d'inclusió a un suport real en forma d'ajuts per a mantenir la viabilitat dels CET.

Les macroxifres de La Fageda

En termes econòmics, el balanç econòmic de 2019 de La Fageda és positiu: s'ha passat dels 21.480.068 euros de facturació de 2018 a 23.691.339 euros, el que representa un augment del 10%. D'entre totes les activitats, la producció de postres làctics és la més important pel que fa a vendes. Els productes que elaboren a la planta de Santa Pau (Garrotxa) en ple Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa es comercialitzen a 5.000 punts de venda i se'n fabriquen 23 referències diferents.

El proper 15 de març està previst el llançament d'una gamma de iogurts cremosos en envàs de cartró. "Serà un producte exquisit que té a veure amb la nova sensibilitat de les persones pel medi ambient; hem fet un esforç per treure aquesta gamma", ha explicat el president i fundador del projecte social, Cristóbal Colón.

La creixent automatització dels processos de producció vol evitar sobreesforços físics als treballadors. Foto: Martí Albasa.

La renovació de maquinària pretén evitar que els treballadors hagin de fer esforços alhora que es mantenen tasques manuals i variades des de la fabricació fins a la càrrega de camions. La teràpia ocupacional fixa que cada hora i mitja els treballadors canvien de tasca i fan descansos.

Segons el director d'operacions, Josep Puges, el canvi més important va ser a partir del 2017, quan es va passar de treballar en una sala i un sol torn a fer dos torns de dia. També, es va posar en marxa la fàbrica nova en una primera fase que els ha permès guanyar espai i ser més eficients amb la incorporació de tecnologia punta. La construcció, que s'ha fet ajustant-se al Pla especial, té una planta subterrània (8 metres avall) i una planta a sobre. I encara els resta un 20% d'espai lliure per a futures ampliacions o noves línies.

No és una empresa, "sinó una projecte social"

De fet, La Fageda va facturar més de 23,6 milions d'euros (MEUR) durant el 2019, un 10% més que l'any anterior, en què les vendes van superar els 21,4 MEUR. L'elaboració de productes làctics és l'activitat més important en termes de facturació. L'any passat se'n va fabricar vora 93 milions d'unitats de 23 referències diferents a la granja que tenen a Santa Pau. Així, si des de 2013 s'ha invertit fins a 20,7 MEUR en millores de tota mena, amb els 6,6 MEUR d'inversió previstos entre aquest 2020 i el vinent any destaca la nova maquinària d'embalatge (*packaging*), amb un cost d'1,5 MEUR.

Alguns dels treballadors de La Fageda en plena feina d'embalatge. Foto: Martí Albesa.

Però, tal com diu Cristóbal Colón, La Fageda no és una empresa "sinó un projecte social que inclou una empresa" (com ja va defensar el desembre de 2018 a l'Eurocambra (<https://www.naciodigital.cat/garrotxa/noticia/19650/fageda/reivindica/eurocambra/empreses/socials/poden/competir/amb/multinacionals>)). Ara mateix, atén 281 persones de la Garrotxa que tenen certificat de discapacitat o que es troben en risc d'exclusió. D'aquestes, 165 són assalariades de La Fageda, 36 treballen en altres empreses de la comarca i 80 són usuàries dels serveis ocupacional o prelaboral de la cooperativa.

A hores d'ara, totes les persones de la comarca de la Garrotxa que presenten una discapacitat intel·lectual o malaltia mental crònica tenen l'oportunitat de treballar. Formen part de La Fageda un total de 437 persones, de les quals 321 estan en nòmina en alguna de les entitats jurídiques que la conformen, ja que en el model actual inclou quatre societats que la configuren: La Fageda Fundació, Fundació de Serveis Assistencials de la Garrotxa, La Fageda, SCCL i Empresa d'Inserció El Faig de La Fageda, totes sense ànim de lucre. És a dir, que, com destaca Colón, no hi ha inversors ni accionistes i la gestió de les diferents fundacions es fa des d'un patronat.

La utopia iogurt

La producció de postres làctics és, amb diferència, l'activitat més important en termes de facturació de La Fageda. Aquests productes es comercialitzen a través de 5.000 punts de venda. ¿El iogurt de granja?, elaborat amb la llet de les pròpies granges, ha aconseguit una bona penetració al mercat, com a marca de producte català de gran qualitat. El iogurt natural de La Fageda s'ha convertit en el iogurt de marca més venut a Catalunya.

La producció anual està situada al voltant de 90 milions d'unitats de làctics a l'any en 23 referències. La planta de làctics està equipada amb la més avançada tecnologia alimentària, com hem pogut observar aquest matí a les instal·lacions situades al Mas Els Casals, a la Fageda d'en Jordà (Santa

Pau)

Els operaris de La Fageda a la sala d'elaboració de melmelades. Foto: Martí Albesa.

A banda de les varietats clàssiques de iogurt, La Fageda ha introduït recentment al mercat noves referències: el iogurt sense lactosa, dos desnatats edulcorats amb estèvia (natural i amb gust de maduixa) i els nous gustos de pera i préssec.

Precisament, el pròxim 15 de març s'ha previst el llançament d'una gamma de iogurts cremosos en envàs de cartró de mig quilo.

És important d'assenyalar que el mercat en el qual opera La Fageda es caracteritza per una banda, perquè les marques amb les quals competeix pertanyen a dues grans multinacionals i, per l'altra, pel fet que els seus clients són les empreses de la gran distribució, que es troben en un procés de màxima concentració, disminuint en nombre i augmentant de manera imparable la seva capacitat de compra i, per tant, de negociació.

El 15 de març sortirà al mercat el iogurt cremós de mig quilo amb envàs de cartró. Foto: Martí Albesa.

A banda, cal considerar, també, la producció de gelats des de l'any 2010 (101.000 kg l'any 2019) i de melmelades des de l'any 2014 (amb 41.000 kg l'any passat).

Altres activitats productives són la jardineria i l'explotació ramadera de vaques lleteres. Actualment la granja té 255 vaques de raça frisona. La producció anual de llet de la granja és d'uns 2.500.000 litres, que es destinen íntegrament a l'elaboració de iogurts, postres i gelats.

Sobre aquesta "utopia" de La Fageda ja en van fer un bon documental (<https://www.naciodigital.cat/garrotxa/noticia/18959/video/tv3/estrena/utopia/iogurt/sobre/antipsiquiatria/fageda>) (*Utopia iogurt*) Anna Thomson Teixidor i David Baksh, que encara es pot veure (<https://www.ccma.cat/tv3/alcanta/sense-ficcio/utopia-iogurt/video/5774953/>) .

ELS IMPACTES AMBIENTALS DE LA FAGEDA

La Fageda ha renovat gran part de les seves instal·lacions en els darrers anys. Foto: Martí Albesa.

En el projecte social de La Fageda, situat en un entorn natural protegit per llei (Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa) i amb uns arrelats valors de respecte a les persones, als animals i a l'entorn, les bones pràctiques en matèria de sostenibilitat són una prioritat. Tenir cura de l'entorn, fer un ús responsable dels recursos naturals, de l'energia, de l'aigua i de les matèries primeres, i reduir-reutilitzar-reciclar, són directrius i compromisos explicitats i recollits en la seva política de qualitat.

En aquesta matèria destaquen les següents accions i equipaments destinats a la preservació del medi:

- ? Una depuradora físicoquímica i biològica que permet tractar el 100% de les aigües residuals.
- ? A tota la finca està implantada la recollida selectiva de deixalles, que ha fet possible reduir un 19% la fracció rebuig.
- ? El cartró de l'embalatge dels productes làctics prové de boscos gestionats de manera sostenible.
- ? El consum d'aigua a la granja també s'ha reduït un 40% gràcies a les noves instal·lacions.
- ? L'energia elèctrica consumida procedeix en la seva totalitat de fonts d'energia renovable.
- ? Una planta de biomassa que s'alimenta d'estella forestal i que funciona des del 2014, ha reduït de manera considerable el consum de gas propà, un 4%.
- ? Una planta de compostatge per a tractar els purins que genera diàriament la granja de vaques.
- ? Un pla de mobilitat consistent a compartir vehicle per a desplaçar-se a la feina. La reducció global en el nombre de viatges ha estat del 22%.
- ? Accions de conscienciació i formació en bones pràctiques ambientals a totes les noves incorporacions.

El nou hort de la Fageda, que també proveeix els treballadors i socis de la cooperativa. Foto: Martí Albesa.

Recentment s'ha creat El Rebot de La Fageda, una secció a cavall entre l'activitat productiva i la purament assistencial, que gestionen els usuaris i terapeutes del Servei de Teràpia Ocupacional (STO). Consisteix en el manteniment dels diferents horts i en la gestió d'una botiga interna adreçada als socis de la cooperativa de consum i als treballadors de La Fageda.